

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง พัฒนาการทางด้านการเมือง
การปกครองของอาณาจักรอยุธยา (๒)

ครูผู้สอน ครูชีวาภร จวบรัมย์

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง พัฒนาการทางด้านการเมือง การปกครองของอาณาจักรอยุธยา (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้

เชื่อมโยงเหตุการณ์ด้านการเมืองการปกครอง
ของอาณาจักรอยุธยาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการ

เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง
ของอาณาจักรอยุธยาในสมัยต่าง ๆ ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ

เห็นคุณค่าของการศึกษาพัฒนาการด้าน
การเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

ทบทวนบทเรียนพัฒนาการทางด้าน การเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

เมืองประเทศราช

หัวเมืองชั้นนอก

หัวเมืองชั้นใน

ราชธานี

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

The Diary บันทึกประวัติศาสตร์ชาติไทยกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ตอน ปฏิรูปการปกครอง

เผยแพร่โดย : มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมการปกครอง

แบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่มให้นักเรียนสืบค้นหัวข้อตามที่ได้รับ

การปกครองส่วนกลาง

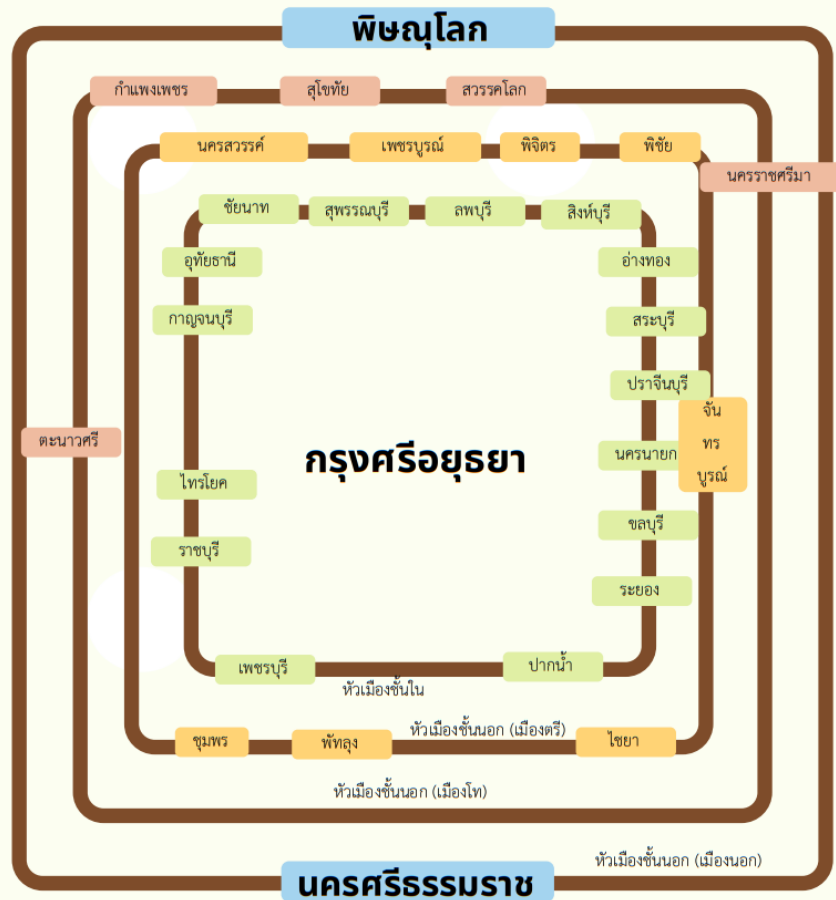
- สมุหพระกลาโหม
- สมุหนายก

การปกครองหัวเมือง

- หัวเมืองชั้นใน
- หัวเมืองชั้นนอก
- เมืองประเทศราช

แผนภาพการจัดระเบียบการปกครองหัวเมือง

แผนภาพแสดงการปกครองหัวเมืองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
(ข้อมูลจากพระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน นาทหาร หัวเมือง กฎหมายตราสามดวง)

การปกครอง

ส่วนกลาง

สมุหพระกลาโหม

ฝ่ายทหาร อัครมหาเสนาบดี คือ เจ้าพระยามหาเสนาบดี
ตำแหน่งสมุหกลาโหม เป็นหัวหน้าบังคับบัญชา ควบคุมดูแล
ฝ่ายทหารทั่วราชอาณาจักร มีหน้าที่สำคัญคือตระเตรียมไพร่
พลกำลังอาวุธ ยุทธปัจจัย สัตว์พาหนะไว้ให้พร้อมสำหรับ
การทำสงคราม สมุหกลาโหมควบคุมและ
บังคับบัญชาหน่วยงานที่อยู่สังกัด เช่น กรมช้าง
กรมม้า กรมทหารราบ กรมทหารช่าง เป็นต้น

สมุหนายก

ฝ่ายพลเรือน อัครมหาเสนาบดีคือเจ้าพระยาจักรีศรีอโศก ตำแหน่งสมุหนายก เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาควบคุมดูแลราชการฝ่ายพลเรือนควบคุมดูแลจตุสดมภ์

- กรมเมือง เปลี่ยนชื่อเป็น นครบาล
- กรมวัง เปลี่ยนชื่อเป็น ธรรมมาธิกรณ์
- กรมคลัง เปลี่ยนชื่อเป็น โกษาธิบดี
- กรมนา เปลี่ยนชื่อเป็น เกษตราธิการ

การปกครอง

ส่วนหัวเมือง

หัวเมืองชั้นใน

ได้แก่ เมืองที่อยู่ใกล้ราชธานี เป็นเมืองชั้นจัตวา ขุนนางที่ได้รับการแต่งตั้งเรียกว่า ผู้รั้ง และมีกรมเมืองเป็นฝ่ายปกครอง หัวเมืองชั้นใน เช่น เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี สมุทรสงคราม เป็นต้น

หัวเมืองชั้นนอกหรือเมืองพระยามหานคร

ได้แก่ หัวเมืองซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักรออกไป
กำหนดฐานะเป็นหัวเมืองชั้นเอก โท ตรี ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับขนาดและความสำคัญของเมือง

- เมืองชั้นเอก
- เมืองชั้นโท
- เมืองชั้นตรี

เมืองประเทศราช

ลักษณะการเมืองการปกครองเมืองประเทศราช
ยังคงเป็นการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น คือ
ทางกรุงศรีอยุธยาจะแต่งตั้งเจ้าเมือง ซึ่งเป็น
ชาวพื้นเมืองการปกครองกันเองปฏิบัติตามนโยบาย
ของเมืองหลวง ส่งเครื่องราชบรรณาการและต้นไม้เงิน
ต้นไม้ทองตามกำหนด จำนวนเมืองประเทศราช
ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของอยุธยา

กรมเมือง เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น **นครบาล**

เสนาบดีว่าการ คือ **เจ้าพระยามรราช** เป็นผู้บังคับบัญชา

กรมวัง เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น **ธรรมมาธิกรณ์**

เสนาบดีว่าการ คือ **พระยาธรรมมาธิบดี**

กรมคลัง เปลี่ยนชื่อเป็น **โกษาธิบดี**

เสนาบดีว่าการ คือ **พระยาโกษาธิบดี**

กรมนา เปลี่ยนชื่อเป็น **เกษตรราชการ**

เสนาบดีว่าการ คือ **พระยาพลเทพ**

การปกครองส่วนกลาง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปความรู้เรื่องการปกครองส่วนกลางในรูปแบบแผนผังความคิด

การปกครองส่วนกลาง

หลักการสำคัญ

สมุหพระกลาโหม

หน้าที่

- ๑.
- ๒.
- ๓.
- ๔.
- ๕.

สมุหนายก

หน้าที่

- ๑.
- ๒.
- ๓.
- ๔.
- ๕.

จุดสังเกต

ประกอบด้วยกรมต่าง ๆ ดังนี้

- กรมเมือง ทำหน้าที่
- กรมวัง ทำหน้าที่
- กรมคลัง ทำหน้าที่
- กรมนา ทำหน้าที่

ใบกิจกรรม เรื่อง การปกครองส่วนกลาง

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ
ของอาณาจักรอยุธยา

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใ้ความรู้ เรื่อง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา
๒. ใ้กิจกรรมพ่อค้าแม่ขาย

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)